

Baltijas Semkopis.

Apstiejamā:

Balt. Seml. Administrācija, Rīgā, Aleksandra bulvāra Nr. 1. un redakcija: Jelgavā, Katoļu-ceļā Nr. 2. Bet tam Rīgā: Schillinga, Kapteina un Lukāva grahmatu-bodis un pee kopmana Lerchendorff, piļš. Kalku-ceļā Nr. 13. Zitas pilsehtās: wifas grahmatu-bodis. Uļ laukem: pee pagasta - waldehni, mahzitateem, skolotajeem, ec.

5. gads.

Rīgā, 29. augustā.

Maksa:

Ar Peelikumu: par gadu 3 rub., par 1/2 gadu 1 r. 60 k. Bet Peelikuma: par gadu 2 rub., par 1/2 gadu 1 r. 10 k. Par peesuhstishanu ar pasta us katru esemplari, ween' alga waj ar jeb bej Peelikuma, jamakā 60 kap. par g. un 35 kap. par 1/2 g. S l u b i n a j u m u s peenem wifās apstiejamās weetas pret 8 kap. par siflu rinbuu.

№ 35.

Lihdi ar Baltijas Semkopi ik nedelas isnahst Peelikums ar stahsteem un derigu laika-kawekli;

maksa 1 rub. par gadu, 50 kap. par pusgadu.

1879.

Saimnezibas nodafa.

Kā wezi auglufoki apfopjami.

Wezi auglufoki, kas jau ilgaku laiku auglus nefufchi, ir apfopjami fchahda' wihse:

Loti derigs buhs, kad sahle augofcheem koleem ap zelmu waijadfiga' tahluma' femi aprof. Wislabaki ir, kad fcho darbu isdara rudeni, jo zaur to teef isnihzinati daudf auglufokeem fchahdigi kulaini, kas samu perekli semē eetaifijufchi un bej tam ari seemas mitrums war daudf labaki semē eespeestees. Weza' misa no koku zelma un resnakeem sareem ir nokasama, bet pee tam jabuht usmanigam, ka sem nederigas misas esofcho jauno misu neapfchahde. Scho darbu war jo labaki isdarit rudeni, jeb pee mitra gaisa pawasari. Pehz tam koks ir apfmehrejams ar kalku uhdeni, kur drufku lopu isfarnijumi un pelni peelikti. Ja misu rudeni nokasa, tad ka protams, sem misas atrasteem kulainem un tahrpeem teef pereklis isnihzinats un zaur nosmehreshanu ar kalku uhdeni pa datai ari paschi kustoni nonahweti. Tapat ari zaur nosmehreshanu isnihzinahs fuhnas un peepes, kas fchahde loti misas darbofchanai. Ihpaschi wehl peeminams, ka wezo misu nokasot nederihst jauno misu cewainot, kas waretu loti fchahdet koka wejelibat.

Katrs stahds augot atnem semei daudf waj mas derigas ustura weelas. Tapat tas ari noteef pee auglufokeem. Ja nu grib lai foki isdod arweenu bagatus auglus, tad buhs jaruhpejahs, ka teem atdod tahs ustura dakas, kas zaur auglu nonemfchanu atnemtās. Jo labaki to panahs ar kompostu.

Koku kronis ir istihrams katra' gada, waj nu itin drihs pawasari, jeb kad koki auglus nenefs, ari wasara. Nokatufchee, apfchahdetee un nowahrgufchee sari un sarini ir isgreeshami. Tapat ari tee sarini, kas kruseniiski augdami naw kahrtiba' un peejarini, kas aug koka fronti un pee zelma, ir nogreeshami, ja nebuhtu waijadfigs koka fronti ispildit kahdu tukfchu weetu. Schini gadijuma' peejarinus war gan fronti alstahst, bet tee ir atpafat atgreeshami, t. i. sarina gals ir nogreeshams.

Ja rahditos, ka koks augfchanas spehlu faudejis un saru galds ronahs dseltenas lapas un fuhnas, tad koka kronis atjaunojams. To isbara tahda' wihse, ka jarus lihds apafschadai apgreesh un no fcheem sareem isaugufchos wefeligafos un stiprafos peejarinus patur preefch koka krona. Nederigeem peejarineem no eesahkuma janogreesh tikai galotnes un tos war wehlatu pa wifam isgreesh, kad nogreesho wezo saru wainas ir puslihds aisaugufchas. Pee peejarinu isgreeshanas ihpaschi us tam jaluhko, ka jaunee sarini augfchana' teef weizinati, proti, ja daschi sarini rahditos nowahrgufchi, tad teem lihds jo salakai weetai galotnes nogreeshamas. Ihpaschi pee pluhmes koleem fchahda atgreeshana buhs loti sekniiga, jo pee jaunem sarineem aug daudf wairaf un leelafas pluhmes.

Pee koka istihrijchanas nosahgetas saru weetas ir ar naji nolihdsinamas un sari ir itin tumu pee koka nosahgejami jeb nogreeshami, jo zitadi waina newaretu aisaugt un zaur to rastos pee koka daschadas flimibas. Nolihsinatās, ka ari zitas jo leelafas wainas ir apfmehrejamas ar eljas krahju (Delfarbe), waj ar beesu afmina ogudarwu, kas koku issargahs no pubfchanas. Masalās wainas war apfikt ar potwafstu.

Par kweefchu ezeschanu pawasari.

Kad drihs pehz kweefchu apfchchanas eestahjahs stiprs un pawastahwigs leetus, ta ka seme dabon stipri ismirkt un wifauri jamaisstees un fchahds leetus ari turpmat arweenu eerodahs, tad, ka protams, semes kamara faspeschahs loti zeeti kopā un augfchanai waijadfigais gaisf newar zaur zeeto semes wirsfahrtu zauri isspeestees. Ja nu pehz tam ir filts pawasaris un pa starpahn leetus nolihst, jeb kad seme ir loti stipra, sehlla agri issehtha un sehja drihsjuma' til stipri attihstijufchs, ka ta femi apiedf, tad war notift, ka fchi zeeta' semes fahrtu paleef atkal waliga un semes kamara atdabon sawu auglifo spehlu, ja tikai pawasara fiktums dabon ihsta' laika' semē eespeestees. Bet ja nebuhtu filts pawasaris, un eegaditos jauhi rihta wehji, kas fazeetejuschai semes wirsfahrtai wifu mitrumu ijweht, tad semes kamara faprahgt un turpmat seme pilnigi isschuhst. Schahda' isfaktufcha' semē teef sehja neween zaur tam stipri apfchahdeta, ka seme faprahgdama un us wifahn pufchmu plihsdama jaraufta fihfatas augu fahnites, bet ari zaur tam — kas wehl daudf leelafa waina — ka zaur fcheem plihfumeem igaisi loti daudf augligas gahjes, kas atrodahs semes kamara' un seme tad paleef nabagala no fchahpelta. Ja nu kweefchu laufs paleef fchahda' buhschana', tad ka protams, newar ne us fahdu labu rashu zeret.

Tahda' nupat augfcha' mineta' gadijuma', ja grib no fchahdes isfargatees, jauslufho ezeschana' ka drofchafais lihdsellis. Preefch ezeschanas ja-isleeto tas brihdis, kur seme ta nobreeduf, ka sirgi nestreeg un mitrums wehl lihds wirsfahrtai sneedjahs un kad tuhlin pehz ezeschanas rulejot, seme nelihp, jeb nekerahs. Ja semes wirsfahrtu buhta pa daudf saufa isschuwufi un falakufi, tad finams derigafais laifs preefch ezeschanas ir garam aiflaifst un tad warehs weenigi tikai leetus lihdsjet, kas falakufcho wirsfahrtu atwalinahs.

Preefch ezeschanas janem labi afas ezeschas un ja tahs buhtu pa weeglu, tad jausleef til daudf afminu, ka tahs mafakais 2—2 1/2 zelu semē eespeeshahs.

Drihs pehz ezeschanas laufs janorule' ar blufi, lai ijezetee kweefchu stahdini kluhtu semē eespeeshi.

—R.—

Par plawu mehslufchanu.

Nesamaifstus mehslus nedrihst ne kad leela' wairuma' us plawu ufweht. Eesahkuma' sahle gan aug loti trefna, bet apafschā ta paleef dseltena, puhst un war lopeem wairaf fchahdet, ne ka labumu darit. Mehslu dakas, ko sahle newar isleetat, teef no saules isfuhktas, isnihst un tamlihds no stipras mehslufchanas noteef diwfhartiga fchahde. Wifulabaki buhs, kad plawas mehslus pareifa' laifa' un ar mas mehsteem, bet jo wairaf reijas. Kur buhtu eespehams kompostu fagatawot (un kur gan tas nebuhtu eespehams?), tur tihrus mehslus ne kad newaijadfetu us plawahn weht.

Daudf weetas mehds plawas mehslot wifuwairaf ar strufahm, bet kad jo leetu jo tuwaku apluhko, tad strufas nebuht nepelna isdauhsinatō plawu. Strufas ir jamaifstas ar loti daudf uhdena dalahm, kam preefch sahles naw ne kahda labuma. Tadehst buhtu arweenu jo derigafas, ka strufas isleelatu preefch kompostu fagatamofchanas, kur uhdena dakas kluht isgaisinatas un labafas mehslu dakas paleef atpafat. Bet tam ari nebuht naw eespehams, strufas weenlihdsigi isfajit.

—R.—

—R.—

Wispariga dafa.

Preekschlifumi, ka muhsu pagasta-lifumi buhtu pahrtaisami.

Sem s'chi wiraksta mehs 26. un 27. num. neshun pahrspreedumus par Kursemes aprintu-fapultschu spreedumeem, ka muhsu pagasta-lifumi no 19. februara 1886 esot pahrtaisami. No Widsjemes mums toreij wehl ne las nebija sinams; tagad ari Widsjemeeku balsis schini leeta no dishuma ir pasistamas. Schijs balsis peeder draudses lungeem jeb istati: draudses-teeju preekscheldetajeem, kas 6. un 7. julija Walmeara bija fanahuschu un, us senneeku-leetu lomishjas usajzinajumu, spreeduschu, kahda wihse minetee lifumi pahrtaisami. Kahds no dalibneeem Bahzu awisei „Stg. f. St. u. L.“ ir eesuhstijis ihsas finans, kuras mehs ari saweem lastajeem neaisturam. Mehs turesimees pee „R. Lapas“ atstahstijuma, tadehl ka tani ari schijs awises domas par draudses-lungu preekschlifumu ir isfajitas. Wina raksta:

„Preekschlifums, pahrgrosit tagadejo pagasta-weetneeku pulka fashadi fainneekeem par labu, atradis 16 draudses lungu pulka til 3 peekritejus. Turpretim sapulze atraduse par waijadsigu, pagasta wezako spehku pawairot, zaur minu teesibu isplatischenu, un minu lones pa-augstinat. Bet lihds ar to ari esot atrasts par waijadsigu, pawairot usrauga teefas strahpes waru, lai zaur to pagasta wezaks stiprali tiktu modinata atbildibas jushana par saweem darbeem. Tahla leelaka dala no draudses lungeem atraduse par derigu, muiſchas polizejai atkal dot kahdu strahpes waru, bet tam ziti loti pretojuschees. Beidsot esot nospreefts, ka waijagot atkaut pagasteem labibas magasinas atzelt. — Sapulzes spreedumeem par pagasta-weetneeku pulku fashadi, par pagasta wezako waru un loneshanu un par magastnu atzelschanu war til peekrist. Bet spreedumi par usraugu teefu strahpes waras wairioschanu un muiſchas polizejas strahpes waras atjaunoschanu ir pa wijam greiji un neapdomigi. Usraugu teefahm pehz pastahwoscha lifuma (pag. lif. § 34) ir teesiba, uslift pagasta amata wihreem schahdas pisziplinar-strahpes: peesihmejumumu, rahjeenu, naudas strahpi lihds 5 rubleem un aresti lihds 7 deenahm. Bes tam wini war swarigafu noseegumu dehl pagasta amata wihrus no amata atraidit un nodot teefai. Mums schleet, ka s'chi strahpes wara ir deesgan leela. Kur tad gan teef leetotas wehl leelatas disziplinar-strahpes? Draudses lungi schai jautajuma paschi leelaks drusku buht partija un tadehl minu padomu, pawairot minu strahpes waru, gan newarehs peenemt. Bet pilnigi nesaprotams, ka leelaka dala no draudses lungeem ir warejuse domat us muiſchas polizejas strahpes waras atjaunoschanu! „Zeitung f. St. u. L.“ eesuhstijis pats schim spreedumam stipri pretojajs. Wintsch

usrahda, ka muiſchas ihpaschneeku pulka tagad esot daudj koti maf isglichtotu wihru, kas tahdu strahpes waru waretu nekahrtigi leetot. Pee tam ari pehz senakeem laikeem spreeschot esot parebjams, ka tahda strahpes wara pa leelatal dalai til pataistitu muiſchas ihpaschneekus par teefnescheem sawa pascha leeta. Kahdu strahpes waru minete draudses lungi ihsti wehlahs dot muiſchas polizejai naw fazits. Waj muiſchas ihpaschneekam buhs peederet teesiba, katru, kuru tas fastop us muiſchas grunts, eebahst zeetuma jeb lift nosteept un nostahpet ar sinamu zirteenu skaitu? Tas buhtu ja-istfaldro, eekam par leetu tahla runa. Tas wischermigakais pee schijs leetas ir, ka mineti draudses lungi pateesi domajuschu, minu preekschlifums waretu tilt no waldebis apstiprinats.“

Til daudj „Rigas Lapa.“ Zitadi winas spreedumeem peekrsdami, mehs tatschu nespehsim wis peekrist winas domahm par pagasta weetneeku pulka fashades pahrgrosischanu grunteeku (fainneeku schiras) labuma, par pagasta wezako waras un amata-robeschu paplaschinaschanu („Macht- und Kompetenzerweiterung der Gemeinde-ältesten,“ la „Stg. f. St. u. L.“ skahw) un par pag. wezako lones pa-augstinaschanu. — Ra pasistams, pehz pag. lif. § 9 weena pagasta-weetneeku puse jazet no grunteeku un mahju nomneeku, otra puse no kalpu un no to eedschwotaju schiras, kas us sawu rolu dschw. Pee pagasta weetneeku pulka peeder ari pagasta wezals ar balsas teesibahm un pagasta preekschneeki ar padoma doschanas teesibahm. Wisceem schcem jabuht grunteekeem jeb fainneekeem (§ 28). Ta tad fainneeku schirai jau tagad ir pilnigs pahrswards weetneeku pulka un kalpu schira tani ne kad newar nahft pee pahrbalioschanas, ja fainneeki tikai naw kuhtri, pee sapulzechm peedalitees. Kahds eemeels nu gan ir, fainneeku schiras pahrswaru wehl pawairot un turpretim kalpu schiras eespehju wehl wairaf pamastinat! Labprahst mehs grihetum eepastitees ar teem pamateem, us kureem tahda wehlechanahs dibinata. Kalpu schira — to tatschu newar noleegt — pagasta weetneeku pulka repesenteere pagasta eedschwotaju leelako daku, kura kopā ari wairaf nodoschanu maksā, ne ka fainneeku schira, un kad turpretim gan newar leegt, ka daschadas klausibas jeb real-nastas, kas gut us mahjahm, scho nodoschanu wairafumu pa dalai usswe, warbuht daudskahrt pahrspehji, tad tatschu ari newar leegt, ka ar nolushtu us tam fainneeku schirai, la minets, jau ir pahrswards weetneeku pulka un ka pagasta eedschwotaju pahrpahrim leelaka dala newar palift bes weetneekeem un aistahwjeem sapulze, kas spreesch par pagasta waijadsibahm un nastahm. Kas to wehlahs, peeder pee ta fahltas konserwatiwās partijas un tadehl naw ne kahds brihmums, ka mehs wisa reformu jautajuma ar „R. L.“ ne-esam weenis prahtis. — Ja kahds atstahst, ka pagasta wezala amata-robeschas un strahpes-wara esot japa-plaschina, tad tam ari ja-atstahst, ka muiſchas-polizejai atkal esot japee-

Sadschwe un sniba.

Balodis.

Neweens gan newarehs leegt, ka balodis ir tihraks, peemihligats un zaur to ari patihkamats par wiseem putneem, ko mehs sawas mahjas esam usnehmuschu; tadehl tos ari jau wez' un wezds lairos, ihpaschi gariga sind, peenemts par schihstibas un beswiltibas silmi.

Isfata un sawadibas pehz reshnot, ir wairaf ne la 70 daschadas schiras baloschu, kas atrodami gandrihs wijas pasales dalas. Bet aplushtofim tagad tikai muhsu pasistamo balodi jo fahlati.

Waijadsigakais un ta fahlot weenigais darba-rihls un eerozis balodim ir wina dentkalis, strupais un knubais knahblis. Schis winam wispirms der par karoti ehdot un dschot, tad par amata-rihlu ligsdu taisot, par suselki sewi un behrus eestajot un no mudschcem tihrot un par kara-eerozi no eenaidneekeem atturotees. — Baloschi, kas dschw sawa waka, taisa ligsdu is smalteem schagarineem un spalwahm, ween-lahschu un bes kahdas ispuschoshanas. Wispirms top katrs putellits ruhpiji no-kraitis un tad farinsch ismehginats, waj tas deesgan lukns, ka to war ligsda eepihft. Til lihds ka ligsda gatawa, tad mahstite tani eedehj pirms weenu strupaku olu, kas sewi satura tehwinu, un tikai pehz trim deenahm atkal otru, eegavenaku, preeksch mahstites. Astropadmita deena jaunee katodeni isnahst is olas, bes azihm. Pirmā deena teem japawada ne-ehduschcem, otra deena wezakee teem uspusch gusmu un eelaisch tani peena-julu. Ar dewito deenu tee tikai fahst redset. Peegds nedekas tee ir pilnigi isauguschu un dschw 10 lihds 12 gadeem. — Baloschi labprahst mihl dschwot barā, ta ka majals pahru pulzinsch no gara laita atstahj sawu mahju un aist-laischahs pee ziteem. — Tikai perama laita baloschi ir pitli un fahsligi, tad tee knahj un fit ar spahrneem katram, kas tikai minu buhrim tuwojajs; zitadi tee ir koti leh-

nigi. Mahju balodis juhtahs wanagu weenadi preeksch sawahm azihm, tadehl tas ari labprahst nemehds us koku nolaistees waj is pekka dsjeri. Natis laita skahw ar weenu lahdi us wakti. — Baloschu mihtala bariba ir fweeschu, meeschu, firni un lehjas. Sahlis waj salpetra garschu wini ari labprahst zeeni un tadehl winus nereti reds knah-bajam pee wezeem muhream. Tihrs uhdens ir minu dschreens un mehstu wirza labatas shahles. Baloschu buhrim waijaga buht patumsham, fittam un no eenaidnee-keem aissargatam. Baloschem ir koti daudj eenaidneeku, la: zaunas, jessi, laki, sebekstes, schurkas, peles, tichuhstas u. z. kas waj winus paschus nogalina, jeb wini olas isdjer un perekli isposta. Raut gan baloschi eenihs wijadu netihribu un rauga paschi sewi un sawu aptarini weenadi spodrot, tad tomehr wini newar glahbtees no blaktihm un blusahm; schos netannigos usmahjesus war no wineem pa dalai padstih zaur mudschu-pulwera (Insektenpulver) isfahschichanu, kas katra apteeki dabujams. Daschi ari faka, ka smalti jagruhstis gipss schim nolushtam esot deesgan brangs lih-dselkis. — Ja baloschu audsinatajs no kahda ihpaschi skaita pahra grib eeguht wairaf behruu, tad winam tikai waijaga dehjoschai mahstitei olas tuhlin atneemt un tash kahdoi gitai dot isperet. — Baloschi atmalja ruhpiju kopochanu deesgan bagatigi zaur sawu smeligo un mihtsto gau, spalwahm un mehsteem, kas koti trefni un ihpaschi derigi smaltaku fahlfaku mehshoshanai; turpretim wini war buht ari semlopim par fahdi, kad tos kahrtigi ne-uswaktē un par peem. laisch us patlaben apsehtu meeschu-, firnu- waj lehju-lautu, dahra us apsehtahm dobehm ic.

R. M.

Kahjas.

Wispirms nosauza par kahsham katru swehtu deenu gada, wehlaku tikai jo leelalus swehtus un preka deenas, beidsot, la ari tagad, nosauz salaulaschanahs deenu par kahsham. — Scho deenu agraks lairos swineja ar dasch daschadahm eeraschahm un ta nosihmeja til daudj, ka seewas un wihra nolihgums teef klaiji sinams darits

apnehmees gabdat, ka wina wehl uf nahfoschu gadu 4 klasiga paleel; uti beesgan aseem wahrdeem peeminejis, ka konwenta spreedumi wehl weenumehr teefot pretlikumigi Wahzu waloda farakstii, zeen. sinotajs raksta ta: „Kas muhsu konwenta wihrus sawa augschmineta spreeduma, proti muhsu 4-klasigo dr.-skolu 3-klasiga pahrwehrti, weenu skolotaju atlaischot, druzin attaisno, ir tas, ka dr.-skolas eenemshanas schim brihscham weena skolotaja algas teefa (300 rub. f.) istruhfti. Bet schis istruhfums — la daschi melsh — naw wis eefsch tam mellejams, ka pagahjuscha skolas-gada par abahm apalschejahm klafehm pa kahdeem 10 skolneefem bija masak, pee kam mahju eepirkshana bija par eemeflu, bet 1) eefsch tam, ka muhsu dr.-skolas eetaifas (eeriktes) ir pehdejds 3 gaddos pa wisleelakai dalai gluschi zitadas tapuschas, ne ta tahs preefsch tam bija: toreis skoloni guleja uf laschahm, diwas istabas ka filkes zits pee zita sablihweti un ehda fur katris nostahjees; tagad ir 3 plajshas gutamas-istabas un katram sawa gultina un wif ehb kahrtigi kopā weena ruhmigā sablē, un tā fauktā draudses-skolotaja faime wairs nedshwo ar skolas-behrneem juku-jukahm, bet wineem ir fewischts ehrbegis ahrpus skohlas ruhmeem usbuhwets; toreis mahzibas-stundās weena dala skolneeku sehdeja pee knapi zilajameem wez-modes galdeem, ar muguru pret skolotaju, tagad sehsh it pa diweem pee weena jaun-modes galbina, taisni skolotajam pretim; toreis skolotajs mahzibas stundās nesinaja fur nostahtees, tagad ir ikweenam saws mahzibas-krehslis jeb katederis 2c. 2c., tas wif ir labu naudas-grafi makfajis un skolas-kafi tukshojis; un 2) eefsch tam, ka muhsu ta fauktā „labdarihanas-beedriba“ jau 3 gadu sawa apsolijuma pret dr.-skolu wairs nepilda, lai gan ta dr.-skolas telpas, kas ij awischu sludinajumeem redsam, wehl weenumehr preefsch sawahm fanahschanahm isleeto un winas dseedataji draudses-skolas ehrges belde, un lai gan dr.-skolas skolotaji ir weenumehr beedribas rajshenafee strahdataji lihds schim bijuschi un augstakas klases skolotajs jau no 21. maija 1877. g. ir winas preefschneefam par weetneeku scha wahrda wifu pilnigata sinā un winas teatrim par wadoni, katrureis lihds-fsheledams. Ja muhsu dr.-skola no sawa tagadeja stahwokla teef leijup norauta, tad pee tam ir ari labd. beedr. lihds-wainiga, sawa peenahkuma nepildibama un sawu 2000 rub. f. leelu kapitalu sem puhra turedama.“

Widsemes semneeku mahju ihpafschneeli. „Now. Wr.“ dod schahdas sinas par semneeku mahju pirkshanu Widsemē. No privatmuischu semneekem tikuschas par dsimtu nopirkas:

1874. gada	1334	mahjas.
1875. "	1038	"
1876. "	701	"
1877. "	1063	"
1878. "	548	"

Pa wifam esot pagahjuscha gada gala bijuschas pahrdotas 14,955 semneeku mahjas, un uf rentes kontrakteem 18,208. Zaurmehra tizis makfats 1878. g. par dalderi semes 157 rubl. 96 kap. kas esot par 1 rubl. 71 kap. wairak, ne ta 1877. gada. Krona muischas (24) esot pagahjuscha gada pahrdotas 265 mahjas ar 9664 desetinahm semes. Par schim mahjahm kronis fenak dabujis 10,408 rubl. 11 kap. rentes, un tahs tikuschas pahrdotas par 260,202 rubl. 75 kap., ta ka agraka rente istaifa no pirkshanas naudas 4 procentes. No pirzejeem ir pee kontrakta noslehghanas eemafjats 25,847 rubl. 13 kap. Atlikums teef ismakfats 49 gaddos zaur 5 1/2 procentu makfashanu gada. No wifahm krona mahjahm, kas istaifa pa wifam 306,313 def., ir par dsimtu pahrdotas 42,085 desetinas.

No Behsim. 17. augusta, pulksten 10 preefsch pusdeenas, tapa schē Widsemes sinode atlahta. Altara runu tureja mahzitajs Nuninsh. Pulksten 4 pehz pusdeenas atlahja general-superintendents Dr. Christiani sehdeschanu. Klacht bija 60 mahzitaji, 4 kandibati un 5 weesi; starp pehbejeem bija ari Widsemes konsistorijas preefschneeks, landrahts barons R. f. Wolffs. — Par sinodes protokololu webejeem eewehleja mahzitajus Bidder un P. f. Gaffner.

Berowa. Par wehdera gulu Berowas aprinkti dod Rauges draudses basnijlungs Gahns Tehrpatas Wahzu awisei schahdas sinas:

Wehdera gula wispirms nikna parahdijahs julija mehnescha schahkuma Pelwes draudse, ihpafchi Waimeles muischa. Drihji winu

eenefa ari Rauges draudse, fewischti labi atstatu weenai no otras efoshas Wez-Raferizas un Bentes muischas. Tani pascha laika sehrga ari parahdijahs Osolmuischa (Gichhof). Par sehrgas isplahschanos zitās draudses newaru skaidras sinas dot; bet man schkeet, ka mine-tahs tschetras muischas wisgruhstal peemelletas. — Par laimi mirshiba naw tik leela, ka to laudis ispauduschi. Beidsjams tschetras nedelas mira Rauges draudse it nedelas 25 lihds 30 zilweki. Miruscho leelata dala ir behrni apalsch 7 godeem; peeauguschu zilweki ir tikai kahbi 8 miruschi. Turpreti ir beidsjama nedela faslimuschi dauds peeauguschi, kas flimos behrnus kopa. Bentesmuischa gandrihs wif peeauguschee scho sehrgu isgulejuschi; tapat ari daschds zeemds. Ka laufa darbi zaur tam stipri nokaweti, ir saprotama leeta. Ir par dauds fazits, ka daschi zeemi gandrihs pa wifam ismiruschi, jo peeauguschi tikai retumeem mira. Bet gan ir daschds zeemds wif behrni apmiruschi un man ne reti gadijahs weena deena daschu wezaku wifus behrninus apglabat un flimeem wezakeem pascheem fw. wafarehdeenu sneegt.

Sawa sinojuma beigās basnijlungs Gahns norahda uf nefahrtibahm, kas palihdsot sehrgai isplatitees. Wispirms semneeki nefargajotees no ehdeeneem, kas weselibai skahdigi. Ta winsch patš redsejis, ka jau fahrguscham behrnem tikusch doti gluschi falsch ahbols, tik ko ij krahjus iswilka maife 2c. Dtrahet sehrgu isplatot behru-dshres, fur sahrku lihds beidsjamam azumirklim turot waka un uf kurahm behrnus leelumā nemot lihdsi. Bet wisleelaka waina esot ta, ka flimneeku ruhmes nemas negahdajot tihribu.

Tehrpata. No jaunusnemeem 154 studenteem studeerehs teologiju (Deewahrdu mahzibu) 18, teefas leetas 25, medizinu 52, farmaziju (apteeku sinaschanas) 33, wehsturi 2, wezahs Kreewu walodas 4, falihdsinadamu walodu ispehtishanu 2, tautas faimneezi 10, semkopibu 3, kimiju 2, fisiku 2, astronomiju 1. — Pa wifam ir studentu 1046 un no teem studeere: teologiju 132, teefas leetas 192, medizinu 376, farmaziju 106, wehsturi un walodas 164, fisiku un matematiku 76.

No Weetalwas. Walsis waldei no brugu teefas usdots, walejus funus apschaut. Bet nu scho usdemumu ispildot walsis waldei ir notifuse nepatikshana. Starp noschautem funeem atgadijees ari Sausnejas muischas funs, kas waleji skraidijis apfahrt pa Weetalwas pagastu un kuram walsis walde tadehl likuse haudit tahs paschas teefibas, ka ziteem funeem. Bet muischas, sinams, tahdas leetas nemihko wis jokot. To mehs ari pee scha funa redsam. Sausnejas muischa ir pret Weetalwas walsis walde eesahkuse prozesh. Wif sinahrigi, kahdu golu prozese nems! R. L.

No Zelgawas. Swehtdeena, 12. augusta, pehz pusdeenas, pamanija kahbi jauni laudis ais Annas-wahrteem, tuhliit ais Wiskalmuischas, zaur waimanadamu lungsteshanu uf tam usmanigi dariti, schosejas tumuma weena grahwī wihru, kas kahdu wezu seewinu bija pee semes pagahsis un to gribeja noschnaugt. Jauneklu peesteigshanahs palihga istraujeja wihru un tas isshahwees gribeja pamukt, bet tomehr tifa apturets zaur draudeschanu, ka, ja nepaliks stahwot, uf winu tiks schauts. Wihrs, Leitis, nu tifa sanemts un lihds ar seewinu uf polizeju atwests. Te tifa isklauschinats un dabuts sinat, ka seewina, 70 gadus weza Schihdeete, ir gribejus uf Zahnijshleem braukt, ir rateem pa preefschu weena pati is pilsehtas isgahjus un peepechi no Leischa tifuse fagrahbta, kursh, kad ta winam leegusees sawu naudū atdot, to eefweedis grahwī, schnaudis, un winas naudū, 7 rubli f., atnehmis. Ka dsirdams, tad Leitis isteizis, ka wina domas bijuschas wezeniti noschnaugt, tamdehl ka ta ar labu tam sawu naudū negribejus atdot. — Schejeenes kurlmehmu skolotajs Linde's lungs tifa schini deenas no minetahs skolas preefschneezibas uf wairak mehnescheem uf ahrsemehm pawadits — tureenes kurlmehmo skolas-bushchanā dsikati eepaschtees.

No Ahrlawas pufes schelohjahs, ka tureenes dseedataju foris no 11. februara norimis darbotees. No zitas pufes mums turpretim sino, ka schis foris pee nahfoscheem dseedashanas-fwehtkeem nemshot dalibu; tikai zaur to, ka wina wadanis, Meyera fgs, kahdu laiku naw bijis mahjas, peeteishanahs lihds 1. augustam naw notifusi. — Ahrlaweefchi, ka zerams, ari pee scheem fwehtkeem buhs buhschigi

djeefmu-larewi, til ka mehs winus darani usmanigus, ka beidsama is terminsch preefsch dseedataju loru peeteifchanahs ir nolikts uf sch. g. 1. novembri.

„Latw. Awises“ domas par paschwalbibas reformahm.
Ja nemaldamees — un malbitees tatschu ir loti zilwezigi — tab „Latw. Aw.“ kahbus mehneschus atpafat issagija, wina nefsichot pahrspreedumu par reformahm, kad wist ziti jau buhs isrunajuschees. Toti prahltiq darits. No rahtsnama nahbdami rahtskungi alafsch ir gudraki, ne ka uf to eedami. — Zeredami, ka ari muhsu zeen, lasitaji gribehs eepafihstees ar „L. A.“ reformas-domahm, mehs tahs te labprahnt zelam preefscha. Tahs ir eetihtas paleela kamola, bet kad scho notin, tab isnahf schahdi spreedumi:

Reformas-jautajeeni ir tautu attihstibas angli. Baltija ir loti attihstijusehs, „ar faweem schi laifa eedfihwneefkeem ta war drofschi blafam stahtees Siropas uskoptahm un isglichtotahm tautahm,“ tabehf ari mums wajaga reformu, zitadi mehs nesinatam, fur tos masgruntneekus list. Bet kahdas reformas mums wajaga, waj semimas, waj wehsturisfo buhwi, to sin wislabaki Tas, „kas walda par tautahm, tahs pasemodams jeb pa-augsknadams.“ Bet tatschu — tatschu: wifs, kas mums tagad ir: „muhsu pahrtifschana un turiba, kas ik gadus wairodamahs wairojahs; muhsu semas un augtias skolas; muhsu druwas un lauki, kas schi top koftin kofti no weikleem un darbigeem kautineem; mahjas un ehfas, kas gadu no gada peenemahs dischuma*) un jaukuma, spoischuma un skaidruma; meschi un tihrumi, kuros drofschiba walda; muhsu staltee skolas-nami, kas zelti un wehl zelahs — jeb (waj?) zaur grunts-kungu bagateem upureem jeb zaur pagastu puhlehni; tas gars, kas wifur ustura jautribu un dshiwibu zc.“ muhsu basnizas; meers Baltija, kamehr zitur nemeers un dumpefchanahs, ahriqa un eefschiga labklahfchanahs, kas Baltija wairaf, ne ka daschahs zitahs gubernahs — wifs tas nahf no muhsu tagadejahm buhschanahm, no wehsturiskeem pamateem, tabehf — jabuhwe uf wehsturiskeem pamateem. Punctum!

Lai nu wehl kahds teiz, ka Kurseme naw Deewa semite.

Masfawas lopu kopfchanahs beedriba nodomajust sch. g. septembra mehnesi Masfawa isrihtot moderneezibas isstahdi.

No Pintschewas (Kjelzes gubernah). Netahlu no pilsehtas buhdama Skulkas jahdscha tapa igahjuschah nedeka breefmiga noscedfiba pahtrahdata. 64 gadus wezs semneeks Wofnaks pahmeta sawam behlam, ka tas negawejot. Bedekle aistahweja sawu wihru. Par to fadufmojees, wezais wihrs fita tai ar rofu. Dehls to redsedams, pahlehra zirwi un dewa ar to tehnam wairaf reischu par galwu. Seewa gribeja wezo wihra tehnu aistahwet, bet wihrs tai dewa ar zirwi un nozirra rofu. Tad tas aismuka. Abu eewainoto dshiwiba esot leelas breefmahs.

Uratu kalnäs netahf no Kurganas pilsehtas pastahw brihnifschigas kalku atmena alas, kas eet tahlu apafsch semes. Lihds schim winas nebija kahrtigi ismekletas un aprakstias. Lai nu par winahm reis dabutu drofchas finas, tad Masfawas dabas mihtotaju beedriba ir nosuhlijuse uf tureeni kahdu jaunu sinatneeku Polakowu. Ka doma, tab minetas alas ne-esot masafas jeb prastakas par slaweno Manonta alu eefsch Kentuki, Seemela-Amerika.

No Masanas. Polizeja apzeetinajust pehdejah laifa 4 wafankus, pee kureem atrastias wiltigas pafes un grammatinas, kas teem atkauj preefsch labdarigeem mehrkeem lasit dahwanas. Tikpat pafes ka ari ziti peerahbijumu-raksti bijuschit til smalki pafat taifiti, ka gandrihf nema; neuhthu bijis eespehams, tos par wiltigeem peerahdit, ja blehschi pafchi neuhthu beidsot apstahjuschees no leegschanahs un isteifuschit taijnuibu. Weenam blehscham tizis ari revolwers atnemts, to tas bijis peedurkne apshlepis un tapat ari revolweris pamanits kahdas feeweetes rokäs, kurai wehl scho brihdi isdewees ismukt un paslehptees. Sanemtee wiltneeki isteifuschit, ka tee esot tagad wineem atnemtas leetas Brjanskas mehschäs no kahda nepafihstama weentula pirkuschit.

*) Ziti atkal bresh, ka mahju robeschas peenemotees faraufschana. Topi nu gudrs!

Politifsk pahrfkats.

G. M. Zelgawa, 27. VIII. Par schi brihsha swartigato politifku notikumumu, kas muhs wistuwaki aifnem, warehs apfihmet muhsu Augsta Runga un Waldneela fatifschanos ar Wahzijas keisaru 22. augusta, Plogkas gubernas dselszeta stanziya Aleksandrowa. Ka isg. nedeka kluwam sinojuschi, muhsu Semes-tehws 18. augusta abrauza Warfchawa, fur Wahzijas keisara fuhtnis Mannteuffels Winu apfweizinaja, bet no tam, ka ari pats Wahzu keisars schi noluhka dehlf nahfs Kreewijas robeschas, toreij ne ka nedirdeja, un Wahzijas awises raksta, ka tas tilai beidsama laifa kluwis nolemts. Reschabotees schi usmaniba pret Kreewijas spehziyo Waldneeku dibinajahs uf politifkeem pamateem; wifai tahlu zehlonis te nebuhs jamelle. Ka lasitajeem jau sinams, Wahzijas prefe (awises) pret Kreewiju un winas augstakeem politifkas-wihreem nesen leetaja wifai afu walodu, to schaitan ne-eewehrotu newareja atstahf. Ta iszehlahs fihws spalwu-karsch starp Wahzu un Kreewu leelakeem laifrafsteem, kas bes kauneem augleem newareja palift. Laha fatifschanahs starp abahm walstihm azihm redsot bija trauzeta un daschi laifrafsti jau jahla runat un spreesf, kas pee nahfsofcha kara starp Wahziju un Kreewiju esot eewehrojams. Ari tas zeen, lasitajeem ir sinams, ka muhsu waldbiba tahdu afu awifschu-karu apfihmeja par schahdigu; no Wahzijas pufes tas turpretim nenotika, warbuht tabehf, ka ari pahchas waldbibas organi no tahdas fihwas walodas ne-atturejahs. Feldmarfshalam Mannteuffelim, ka jadoma, ta zehljuschos fanihfchanu bija isgaisinat, bet leetahs, ka Wahzijas firmahs keisars tatschu schaubijees, waj tas isdofees, un tabehf wehl beidsama brihdi apnehmees, pats ar Kreewijas keisaru fatiftees un tahda wihse meeru drofchinat. Ka awises sino, abi keisari loti firfnigi fahweizinajuschees un fshupstijuschees. Kamehr nu zitahs awises par wifra to loti preezajahs, zeredamas ka nemeera-gaifs nu wisgaligi isnihzis, tamehr firsta Bismarka organs naw kaweees wehliit, ka Wahzijas walsts-lanzlers no Mannteuffeta zetoschanas uf Warfchawu un no keisara braufschanas uf Aleksandrowu ne ka naw finajis. Tas jau gan war buht, bet tas ari nodibina, ka firsta Bismarka politika neuhf nesaetahs ar Wahzijas keisara meera-politiku, un zil preezigeem mums wifkeem jabuht par abu keisaru draudfigo fatifschanos, til mas mums eemefla, firsta Bismarka istureschanos atstahf ne-eewehrotu un tahs Kreewu awises notesat, kas, no patriotifma dsihtas, aifrahda uf tam, ka Kreewijai jabuht nomoda uf wifahm pufehm. — To joku dehlf wehl japeemin, ka Wahzu Danzijas awises galwa jau spoko Wahzijas ostu isluhfsofchana. Tanis Kreewu kara-fugi loti beefchi eebrauzot un ostu apzeetinajumus apluhfot ar jo leelaku usmanibu, ne ka esot wajadsigs. — Warbuht wehl jozigaks ir tas spreedums, to nesen kahda Prufschu kara-sinibu awife issagija. Ja starp Kreewiju un Wahziju iszeltos karsch, tad schai, pr. Wahzijai, wajagot draudsibu fshelgt ar Kihnu, kura tab fazelshotees pret Kreewiju, ta ka schi tab wifu sawu kara-spehku pret Wahziju newareschot fuhtit. Die deutsche Nuchternheit (Wahzu apdomiba) te taf reis atkal ir isprufust no pawadas un aijzetojust fantafijas walsti. To labo fatifschanos, kas starp Kreewiju un Kihnu jau no wezeem laikeem pastahw, mineta awife zere peepeschit isnihzinat un ar walsti fshelgt draudsibu, kas lihds schim ar Wahziju ne kad naw stahwejust fahara!

Aufstro-Ungarija, ka jau fenal finots, jaunatos laifäs, „Sechshundeshzig“ (1866) aifmirsdama, mekle draudsibu ar Wahziju. Tscheku laifrafkts „Politika“ nu sawu waldbibu dara usmanigu uf tam, ka schi zenschanahs Aufstro-Ungarijai war atneft wifai behdigus augtus. Ne pee Wahzeem, bet pee Kreeweem winai esot jamelle draudsiba.

Belgijas garidsneeki nodomajuschit, wifkeem no waldbibas, ne no garidsneekkeem eezelteem skolotajeem uslist basnizas lahstus un tos ari no fw. meelasta un ta pr. atstunt, bet pahwestis to nepeelaidifschot.

Franzijas kara-spehks 1880. g. buhschot gandrihf 1 milj. leels, protit stahwofcha armija ap 500,000, referwa ap 32,000 un semes fargds ap 150,000 wihru.

Starp Angliju un Spaniju it lehti war iizeltees strihbus. Angli eetaifa Taugasas ostas-pilsehtu, kas peeber Marokko sultanam, par sawu kara-eerofschu krahtawi un Spaneeschi scho ostu atkal grih dabut sawa rokä. Wafah Spanija ar Angleem kara gan newarehs eefahft, tabehf ta warbuht meklehs palihgu pee zitahm walstihm, ja

nenotiks islihdināsanāhs ar labu. — Spanijas kēnina Alfonso mahte, kēnimeene Isabela, esot ar savu nahkošo wēdekku, Austrijas prinzeši, pilnā meerā.

No Turzijas mehš jau ilgu laiku esam parāduschi tīlai behdigas sīnas sanemt un ari choreij zītadas naw pašneedšamas. Truhkums — bads semo klauschu kabrtās, sewišchi pilšehtās, ir tas spols, kas tagad tur beedē.

Kursemes brīhwēstibas-swehtki,

To Jelgawas swehtku-komiteja isrihtoja 26. augustā, isdewahs teizami. Gubernatora k. un daudsi zitu kungu nehma balību tā goda-wēstī. To zitu dalībneeku wāreja buht ap 2500, wākarā gan ap 3000; teatris bija tī pilns, ta daudseem bija jāpaleel at-patāt. Wišs isdewahs labi, wišs gahja jāutri un preezigi; nehahrtības ne kāhdas ne-notika. Naw jāschaubahs, ta schee swehtki patlaben jau pahwēhrtušchees par ihsteem taulas-swehtkeem, kuru atliušchais cenahškums nahē par labu studentu stipendijahm zc. — Nahkošā numurā pašneegim jo sīhtakas sīnas par scheem swehtkeem, bet tē wehl peeminešim, ta tahs pašgahs deenas wākarā Zehra wēstīnā ari „Lauzinekū-balle“ bija

isrihtota. Wums par leelu brīhnumu ari schīhš lapas redaktoram no „isrihtotajem“ bija preehtitās 3 brīhw-biketes, to sūhtitaji redakzijā war atkal sanemt, un pilšehtā gahja ta paruna, ta „B. S.“ redaktors schē pret-ballē esot dibinājis! — Mehš noschehlojam, ta muhšu wāhdās tahdam nolūhtam neleetiigi wāktas, bet wehl wairat ir noschehlojams, ta starp scheeenes Latwēschēem ronahs ari wihri, tahs tahdā wihšē strahdā. — Rahds emēstis winceem uš tom ihsteni hijis, warbuht iskaidrošees turpmat.

Wisjannakās sīnas.

G. M. Rigā, 28. VIII. „Wald. Wehjn.“ sīno, ta Augstais Kungs un Keisars 25. augustā atbrāuzis Odešā un 26. augustā Lwadiā — un abās weētās no eedihwo-tajeem ierūnigi sanemts. — Kreemu sūhtnis Atene, Saburows, ir apstiprināts par sūhtni Konstantinopoli un sūhtis Lobanows-Rostowski par sūhtni Londonē. — Afga-nistānā kara-pulki jāzehluschēes pret sawu waldību un aptawušchi Anglu sūhtni, wina palihgušus un watti. Afganistanas waldneeks lūhdīs palihgu no Angleem, kuru kara-spehts sanēmīhms pawehli, bej kawēschanahs dotees pret Kabulu.

Atbildošchais redaktors: G. Mather's.

No zensures atwehlets, Rigā, 28. augustā 1879.

Sludinājumi.

Sīrūnigu pateizību

isfala

Lihgateeschēem,

par laipni jāgaidišchanu un usnemšchanu sētkumu-swehtkās sch. g. 12. augustā.

Stranpes labd. beedrb. preefšchēezība.

Jannās meitenes,

kas grib cenahzitees smaltus rotas dārbus, wihadu wešču schūht, brudeeret un wihadus raibumus abit, war peeteiktees Jelgawā, Strihweru-celā Nr. 22 sehtā.

2 nami,

ahrupšs Rigā, kas par gadu cenēs 800 rublu ihres un kur jau 40 famiļijas dšhwo, ir pahēhdomas par 8000 rub. Te waretu ari sērnigu lopu saimneezību cetāstīt, tahdehē tā turpat dabujamas kāhdas 30 puhra weetas labas pīawas.

Tuwakas sīnas dabujamas schīhs amijes administrāzijā.

Nakti no 19. uš 20. augustu sch. g. pēe Jauņpils pag. Lūkumas apr. pēedewigam Balttergailu saimneekam no ahholtina laula ir nojagā

bruhna kēhwe,

1 1/2 g. weza, lauķu peeri, weena 0,9 sweira, uš labo patāzīstlu ir balts raibums, weena patāktahja basa. Kas usrahda kur jagtā kēhwe dabonama, tam ismaksahs 10 rub. un kas ari jagti usrahda, dabon 25 rub. pateizības aļgas pēe minētā saimneeka.

Pīrmā Kreemu ungunis = apdroščināšchanas beedriba,

dibinata 1827. gadā.

Agenti:

- Zehstis** — G. Boltmann,
- Wāktā** — Morih Kolland,
- Berowā** — Rif. fon Grūnberg,
- Wālmēerā** — Th. Adamsohn,
- Limbahschās** — B. O. Gūfslawskh,
- Ruhjenē** — Eduard Dabbert.

Leel - Iwandes Kaupendš isrihtos sch. g. 2. septēmbri

Schw. teatri.

Schw. teatru pulkstien 1/26. pehž pūsb. Pehž teatra wēfchig wākarš pēe labas musīkas.

Ihsos Langdāles Superfosfatus

izlēs, kur 6 pūbi eefschā, pahēhdōb leelās un māšās partijās par wisnehēnako zēnu

D. Essiedt's,

Peterb. Uhr-Rigā, Kalku-celā Nr. 4.

Augstgrahdigos Ekstremadura Superfosfatus, labakos Langdāles Superfosfatus

un smalki samaltus kaulu miltus ar augstā saturu, sem Rigas politechnikas ismeklēšanas stanzijas kontroles, pahēhdōbu par lehtākeem zēneem.

Katram pīrzejam, kas 30 pūbus jēb wairat pehri, ir teešiba pīrkto pēzi līt no politechnikas ismeklēšanas stanzijas pahmeklet, wāj pateēši tai no manīs galwotāis labuma sāturs.

Sander Martinsohn'a, dšells-bode.

Uhr-Rigā Kalku-celā Nr. 16.

Labakos Langdāles Superfosfatus, tā ari itin smalki samaltus

kaulu miltus

ar augstā saturu, sem Rigas politechnikas ismeklēšanas stanzijas kontroles, pahēhdōbam par lehtāto zēnu. Katram, kas 30 pūbus jēb wairat pehri, ir ta teešiba, beš maksās līt politechnikas ismeklēšanas stanzijā isprovet, wāj pateēši tahds sāturs ir, tā pahē-dewejs galwo.

Brahti Martinsoni, senat J. Martinson.

Peterburgas Uhr-Rigā, Kalku-celā Nr. 8.

„Baltijas Semkopis“ un „Peelitums“

ir wehl no 1. julija sch. g. uš pušgada apstelejami un maksā:

- „Balt. Semkopis“ nonemšchanas weētās 1 rub. 10 k., par paštū 1 rub. 40 kap. un
- „Peelitums“ 50 kap. Kas wehlahs, war ari wehl „Peelituma“ pīrmos numurus no gada eesahkuma dabuht.

„Balt. Semkopja“ administrāzija.

Smilšču-celā № 1. **P. van Dyk, Rigā** Smilšču-celā № 18 u. 19

Beenigs lehgēris no

Claytona lofomobilehm un kalamahm maščinehm,

Planjamahm maščinehm „Duckeye“ un „Adriance“,

Badarda superfosfateem

ar peefolita labuma apgalwoschanu; 20% augst. u. 13—14% widejgr. tā tā ari kaulu miltu, kati mehslu un wihadu zitu laukšaimneezības maščinu un rihtu issteleščana.

Rustona Proktora lofomobiles un garainu kalamās maščines, sērtū un pēteju kalamās maščines,

Wooda planjamās mašč. Bātera wehtiktu maščin., arliās un eeshtipatorūs, superfosfatus pahēhdōb

Zieglers nu beedr.

Rarkowā, Jelaterinostlawa prospektā Nr. 22.

Rigā, pilšehtās Kalku-celā Nr. 6.

F. W. Grammann, Rigā,

eepretim Jelgawas un Lūkumas bahnusim.

Arli, arli wāikti, sehjamās un planjamās maščinas. Ar rotahm un gepeli dženamas kalamās maščinas. Garrett lofomobiles un kalamās maščinas, las ihpāschī wēentahschī labi taiktas un daudsi pašrahdā; uš Parisēs pasaules isshabdi tahs ar 2 sēlta medatāhu kronētās.

Superfosfati, augst. un wīdus-grahdigi, ar peefolita labuma apgalwoschanu.